

**ВИЛИЈАМ
ШЕКСПИР**

**РОМЕО
И ЈУЛИЈА**

Превели с енглеског
Живојин Симић и Сима Пандуровић

■ Laguna ■

Наслов оригинала

William Shakespeare

ROMEO AND JULIET

Translation copyright © српског издања 2024, ЛАГУНА

РОМЕО И ЈУЛИЈА

ЛИЦА

ЕСКАЛУС, веронски кнез

ПАРИС, млад племић, кнежев рођак

ГРОФ МОНТАГИ } старешине двеју завађених кућа
ГРОФ КАПУЛЕТ }

СТАРАЦ, Капулетов рођак

РОМЕО, Монтагијев син

МЕРКУЦИО, кнежев рођак и Ромеов пријатељ

БЕНВОЛИО, Монтагијев синовац и Ромеов пријатељ

ТИБАЛТ, братанац госпође Капулет

МОНАХ ЛАВРЕНТИЈЕ, фрањевац

МОНАХ ЈОВАН, фрањевац

ВАЛТАЗАР, Ромеов слуга

САМСОН } Капулетове слуге
ГРЕГОРИО }

ПЕТАР, слуга Јулијине дадиље

АВРАМ, Монтагијев слуга

АПОТЕКАР

ТРИ МУЗИЧАРА

ПАРИСОВ ПАЖ, ЈОШ ЈЕДАН ПАЖ; ЧАСНИК

ГРОФИЦА МОНТАГИ, Монтагијева супруга

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ, Капулетова супруга

ЈУЛИЈА, Капулетова кћи

ЈУЛИЈИНА ДАДИЉА

ГРАЂАНИ, РОДБИНА ОБЕЈУ КУЋА, МАСКЕ,

ЧУВАРИ, СТРАЖАРИ, СЛУГЕ и ПРАТИОЦИ,

ХОР

Месѝо радње:
Верона, Мантова

ПРОЛОГ

(Улази хор.)

ХОР

Две куће истог угледа у тој
лепој Верони, где се радња збива,
из древне мржње почињу нов бој,
те грађанска рука грађанску крв лива.

Несрећне утробе тих непријатеља
родише кобно заљубљених двоје,
који сахранише мржњу родитеља
само преко болне, тужне смрти своје.

Страшни ток ове љубави што гине,
коју гнев њихових родитеља прати,
што се најзад гаси смрћу деце њине,
у двочасовној игри ћемо дати.

Слушајте нас с пажњом, не сметните с ума
да ће грешке драме поправити глума.
(Оге.)

ПРВИ ЧИН

СЦЕНА ПРВА

Верона. Трг.

(Долазе Самсон и Грејорио, Кајулейтове слује, с мачевима и шћиповима.)

САМСОН: Вала, Грегорио, нећемо допустити да нас нагараве.

ГРЕГОРИО: Нећемо, јер бисмо тада били оцрњени.

САМСОН: Ако нас наљуте, кажем, потегнућемо мачеве.

ГРЕГОРИО: Док си жив, гледај да вазда извучеш врат из омче.

САМСОН: Брз сам на ударцу, кад ме неко покрене на то.

ГРЕГОРИО: Али те није лако покренути у борбу.

САМСОН: Покренуће ме какав Монтагијев пас.

ГРЕГОРИО: Покренути се значи кренути некуд, а бити храбар значи стајати на мегдану; па зато, ако кренеш, може значити да бежиш.

САМСОН: Неки пас из те куће изазваће ме да станем чврсто и да сваки Монтагијев момак или девојка наиђе на зид.

ГРЕГОРИО: То ће рећи да си слабић, јер се најслабији држе зида.

САМСОН: Тако је; и зато се жене, као слабије,¹ увек притискују уза зид; стога ћу ја Монтагијеве момке одбацивати од зида, а његове девојке притискивати уза зид.

ГРЕГОРИО: Али свађа је само између наших господара и нас, њихових људи.²

САМСОН: Свеједно; бићу тиранин: пошто поделим мегдан са људима, бићу свиреп према девојкама; њих ћу опљачкати.

ГРЕГОРИО: Опљачкати девојке?

САМСОН: Да, опљачкаћу девице, или им узети њихово највеће благо. Схвати то у којем хоћеш смислу.

ГРЕГОРИО: Оне ће то схватити у смислу у којем буду осетиле.

САМСОН: Осећаће оне мене докле год будем могао да стојим; а зна се да сам ја приличан комад меса.

ГРЕГОРИО: Добро је што ниси риба,³ а да си то, био би сув и неукусан ослић. Извади своју алатку; ево двојице из Монтагијеве куће.

(Долазе Аврам и Валџазар.)

¹ Прва посланица Петрова, III, 7: „Тако и ви, мужеви, живите са својим женама по разуму, и поштујте их као слабији женски суд.“ (Ову и све остале примедбе уз текст дали су преводиоци.)

² Грегорио сматра да свађа обухвата само мушкарце.

³ Риба често значи блудница, те и горње речи значе: да си женско, био би непривлачан.

САМСОН: Го мач ми је у десници; заметни кавгу, а ја
ћу ти заштитити леђа.

ГРЕГОРИО: Како? Окренућеш леђа и побећи?

САМСОН: Не дој се за мене.

ГРЕГОРИО: Доиста нећу; али се дојим због тебе.

САМСОН: Постарајмо се да закон буде на нашој страни: нека они почну.

ГРЕГОРИО: Намрштићу се кад прођем поред њих, па нека схвате како им је воља.

САМСОН: Не, већ како смеју. Ја ћу им показати шипак; и то ће, ако отрпе, бити срамота за њих.

АВРАМ: Показујете ли ви нама шипак, господине?

САМСОН: Ја заиста показујем шипак, господине.

АВРАМ: Показујете ли ви нама шипак, господине?

САМСОН (*шико Грејорију*): Је ли закон на нашој страни ако кажем да?

ГРЕГОРИО (*шико Самсону*): Не!

САМСОН: Не, господине, ја не показујем шипак вама, господине; али ја показујем шипак, господине.

ГРЕГОРИО: Тражите ли ви свађу, господине?

АВРАМ: Свађу, господине! Не, господине.

САМСОН: Ако је тражите, господине, спреман сам за вас: ја служим исто тако доброг господара као и ви.

АВРАМ: Али не бољег.

САМСОН: Па, господине...

(*Долази Бенволио.*)

ГРЕГОРИО (*шико Самсону*): Реци „бољег“; ево једног рођака нашег господара.

САМСОН: Да, бољег, господине.

АВРАМ: Лажете!

САМСОН: Вадите мачеве ако сте људи! Грегорио, не заборави онај твој ударац.

(Боре се.)

БЕНВОЛИО (*удара по њиховим мачевима*): Раздвојте се, будале! Мачеве у корице; не знате шта чините!

(Прилази Тибалт.)

ТИБАЛТ: Шта, мачујеш се с плашљивим слугама?

Окрени се, Бенволио, види своју смрт.

БЕНВОЛИО: Ја само одржавам мир.

Врати мач или га употреби сад да заједно ове људе развадимо.

ТИБАЛТ: Замахујеш мачем, а причаш о миру!

Мрзим ту реч као што мрзим пакао,

Монтагије, тебе. Држ' се, кукавице!

(Боре се. Појављују се неколико њих из обе куће; умешају се у окршај; зајим ири-чейири ирађанина, са ивојајама и койљима, и један официр.)

ОФИЦИР: Буце, копље, убојне секире!

Ударајте! Удрите по њима!

Доле Капулети, доле Монтагији!

(Долазе сџари Кајулеј, у собном оџиачу, и ирофица Кајулеј.)

КАПУЛЕТ: Каква је то граја? Дајте ми мој мач!

Хеј!

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Штаку, штаку! Зашто тражиш мач?

КАПУЛЕТ: Мач, кажем! Монтаги стари витла мачем и пркоси ми.

(Долазе сџари Монџаји и ирофица Монџаји.)

МОНТАГИ: Ниткове Капулете!

Што ме држиш? Пусти ме да идем.

ГРОФИЦА МОНТАГИ: Ни корака даље; тражиш ђавола.

(Долази кнез Ескалус са њраињом.)

КНЕЗ: Бунтовни поданици, душмани нашег мира,

што суседском крвљу челик скрнавите!

– Зар неће да чују? Хеј! Људи, зверови,

што гасите ватру кобног беса свог

црвеним извором из сопствених вена,

стављам вас на муке ако не баците

из крвавих руку то оружје зло.

Сад пресуду чујте гневног кнеза свог.

Три окршаја грађанска, зачета

твојим увредама, стари Капулете,

и твојим, Монтаги, три пута су већ

нарушавала мир наших улица

и нагнала старе грађане веронске

да одбаце своје красно достојанство

и, заведени вашом злобном мржњом,

да старим рукама витлају старим

мачевима што је рђа попала.

Ако још једанпут покварите ред

улицама нашим, ви ћете платити

животом својим нарушени мир.

Разиђите се, а ти, Капулете,

пођи са мнош; ти, Монтаги, дођи

по подне у Стари град,⁴ седиште нашег

суда, да сазнаш даљу нам одлуку.

Још једном, под претњом смрћу, одлазите.

⁴ Стари град је мала тврђава у близини Вероне.

(Одлазе сви сем Монџаија, грофице Монџаи и Бенволија.)

МОНТАГИ: Ко опет заметну стару кавгу ту? Реци ми, синовче, јеси л' био ту кад је то почело?

БЕНВОЛИО: Овде су се слуге
ваше и вашег противника тукле
кад стигох, те тргох мач да их раздвојим.
Тог тренутка дође плаховити Тибалт
са голим мачем, па ми засу уши
изазивањима, и завитла њим
изнад главе, секућ ваздух, што му тад,
неповређен тиме, презриво зазвижда.
Док смо се борили, све је више њих
прилазило у бој обема странама;
ал' тад кнез стиже и раздвоји нас.

ГРОФИЦА МОНТАГИ: Виде ли Ромеа? Врло ми је мило што њега у тој гужви није било.

БЕНВОЛИО: На један час, госпо, пре но свето сунце
извири кроз златни прозор истока,
немирни дух ме изагна у шетњу
пољем, и тамо, у гају јавором,
на западној страни града, видех вашег
сина у раној шетњи. Пођох њему;
али ме он спази, замаче у честар;
а ја, мерећи жељу његову
сопственом жељом да останем сам
на неком месту где никога нема,
јер и сетном себи био сам сувишан,⁵

⁵ Ово је *reductio ad absurdum* младићке склоности – која је у оно време била у моди – да се одаје сети, тј. меланхолији, тражећи самоћу.

пођох својим путем, али не за њим.

И тако се радо уклоних од оног

који је радо побего од мене.

МОНТАГИ: Често је јутром виђан како тамо

сузама росу зоре повећава,

додајући својим уздасима

облацима нове облаке. Ал' чим би

сунце што све ведри почело да склања

завесе тамне с одра Ауроре,⁶

тужни син ми бежи од светлости кући,

закључава се сам у својој соби,

затвара прозорске капке и претвара

лепу светлост дана у вештачку ноћ.

Црн и кобан биће исход ове сете

ако јој здрав савет узрок не омете.

БЕНВОЛИО: Племенити стриче, знаш ли узрок тај?

МОНТАГИ: Нити знам, нит могу од њега да дознам.

БЕНВОЛИО: Јеси ли га икад искушаво ти?

МОНТАГИ: И ја и многи моји пријатељи.

Ал' он је једини саветник свог срца

и, колико је то добро, ја не знам.

Сасвим је тајанствен, закопчан; за свако

испитивање и свако откриће

неприступачан као пупољак

нагризен црвом пре но што је своје

мирисно лишће ширио ваздуху,

и лепоту своју посветио сунцу.

Да ми је да дознам откуд туга та,

како бих је радо излечио ја.

⁶ Аурора је римска богиња зоре.

(Долази Ромео.)

БЕНВОЛИО: Ево га. Молим вас уклон'те се сада,
а ја ћу дознати узрок тога јада.

МОНТАГИ: Срећан ти останак, да би једном доспѐ до
истине праве. Хајдемо сад, госпо.

(Монџаји и њејова жена одлазе.)

БЕНВОЛИО: Добро ј'тро, рођаче.

РОМЕО: Је л' дан тако млад?

БЕНВОЛИО: Тек изби девет.

РОМЕО: Часе дужи јад. Да л' то мој отац оде тако брзо?

БЕНВОЛИО: Да. А какав јад то дужи часове Ромеу?

РОМЕО: Немам то што их скраћује.

БЕНВОЛИО: У љубави си?

РОМЕО: Ван...

БЕНВОЛИО: Ван љубави?

РОМЕО: Ван милости сам оне коју волим.

БЕНВОЛИО: Вај, што је љубав, мада нежна вида,
тиранска и груба кад је окусимо?

РОМЕО: Вај, зашто љубав, мада слепа лута,
у наша срца увек нађе пута!

Где ћемо ручати? – Какав је то бој

био овде? Али ћути, знам већ све.

То је дело мржње, а љубави више.

О, ти кавгацијска љубави, о, мржњо

прожета љубављу! О, све што си прво

из ничега створено! О, сетно лакоумље,

лакрдјо тужна, безлични хаосе

наизглед лепих облика! Оловно

перо, блистави диме, хладна ватро,

болесно здравље, стално бдудни сне,

и све што није али ипак јесте!⁷
Па и ја осећам љубави у себи,
мада тим на љубав наишао не би'.⁸
Смејеш ли се?

БЕНВОЛИО: Не, рођаче, пре бих плакао.

РОМЕО: Добро срце моје, зашто?

БЕНВОЛИО: Због потиштености доброг срца твог.

РОМЕО: И то је злочин љубави. Због мог

јада у грудима осећам бол лош,
а ти га том тугом увећаваш још;
љубав коју имаш према мени сад
чини да је већи мој превелик јад.
Љубав је дим створен паром уздисаја;
али, подстакнута,⁹ она има сјаја
ватре у очима заљубљених; али
уцвељена кад је, то су суза вали.

И још? Умна лудост, сласти које значе
живот, смртоносну жуч. Збогом, рођаче.

БЕНВОЛИО: Полако, и ја ћу поћи куда и ти.

Ако ме оставиш, увређен ћу бити.

РОМЕО: Ех, ја сам изгубљен, нисам овде ја

Ромео, он је негде ко то зна!

БЕНВОЛИО: Реци ми право коју волиш.

РОМЕО: Што, зар да ти морам пројецати то?

БЕНВОЛИО: Не, али реци збиљски ко је она.

⁷ Овакве антитезе, кад се говорило о љубави, биле су у моди онога доба. Ромео је само површно заљубљен у Розалину и зато говори овако. Он говори сасвим друкчије кад се заљуби у Јулију.

⁸ Заљубљен сам, али ми на љубав није одговорено љубављу.

⁹ Кад се на љубав одговори љубављу.

РОМЕО: Тражиш збиљски да ти пише завештање болесник, па му погоршаваш стање.

Ал' збиљски, рођаче, волим једну жену.

БЕНВОЛИО: Погодио сам да си ти заљубљен.

РОМЕО: Дobar си стрелац! А лепа је она коју волим.

БЕНВОЛИО: Лепа мета се, рођаче, погоди најбрже.

РОМЕО: Погодио ниси.

Аморове¹⁰ стреле не могу да ране ону која има сву памет Дијане,¹¹ и наоружана непробојним штитом чедности, живи нерањена тим слабим, дечјим луком.¹² Она не подлеже опсади љубавних речи, нит допушта сусрет с нестрпљивим оком, нит разгрће недра злату што и светице заведе.

Богата лепотом, она је сирота, јер ће с њом умрети и њена лепота.

БЕНВОЛИО: То значи за вечну чедност се зарекла?

РОМЕО: Да, и штедећи је, траћи што је стекла.

Због строгости њене када тако ради лепота ће њена умрети од глади, на потомство неће бити пренесена. Лепа је то, мудра, мудро лепа жена. Да блаженство стече; у очај ме баца; неће љубав, ја сам лик живог мртваца.

Због завета тог, кад већ морам рећи.

БЕНВОЛИО: Чуј ме, заборави да мислиш на њу.

РОМЕО: Научи ме да заборавим мислити.

¹⁰ Амор је бог љубави.

¹¹ Дијана је богиња чедности.

¹² Дечји лук је лук Амора, који је увек представљен у облику детета.

БЕНВОЛИО: Па дај слободе својим очима;
 посматрај друге лепоте.

РОМЕО: Тако бих још више ценио красоту њену сву.

 Срећне маске што љубе лик лепих дама,

 црнином својом више још

 на белину што крију подсећају.

 Ослепљени никад не заборавља

 драгоцену благо изгубљеног вида.

 Покажи ми даму лепу неизмерно

 па ће ме њена лепота подсећати

 на ону која лепотом надмаша

 и ту лепотицу. Збогом остај сад;

 забраву се научити нећу.

БЕНВОЛИО: Научићеш, ил' ти кô дужник умрећу.

(Оглазе.)

СЦЕНА ДРУГА

Верона. Улица.

(Долазе Капулет, Парис и слуги.)

КАПУЛЕТ: Али Монтаги је под истом обавезом

 и под претњом исте казне кô и ја;

 а сматрам да за старце као ми

 није тако тешко да одрже мир.

ПАРИС: Обојица сте часни и угледни;

 али сад, мој грофе, шта мислите ви

 о мојој просидби?

КАПУЛЕТ: Оно што сам рекô:

 моја кћи је туђа још за свет, још није

 напунила четрнаест година.

Нека још два лета у поносу свену
док видимо да је сазрела за жену.

ПАРИС: И млађе од ње већ су срећне мајке.

КАПУЛЕТ: Прерано удате прерано су старе.

Земља ми прогута моје наде све
сем ње, која ми је последње потомче.

Али јој приђите, Парисе, па нека
заволи вас; моја воља ће да чека
на оно само што је драго њој;
њен избор ће бити и благослов мој.

Вечерас дајем давнашње весеље
и гозбу за своје миле пријатеље,
па дођите да им увећате број;
од оних најдражих бићете гост мој.

У мом скромном дому видећете звезде
лепше од небеских светиљки да језде.

Сласт коју бујни младићи осете
кад гиздави април нагази на пете
хроме зиме, и ви имаћете тамо,
окожени женским пупољцима само.

Чујте све, видите, заволите ви
од њих многих, где ће бити ми и кћи,
најзаслужнију што ће за вас бити
и једина. Хајте са мном.

(Слузи)

А сад и ти, момче, по лепој Верони свуд зађи
па сваког што је забележен нађи,
и реци свима још у списку том
да су добродошли у мој дом.

(Капулет и Парис одлазе.)

СЛУГА (*окреће цедуљу*): Да нађем оне чија су имена ту записана. Записано је да обућар треба да послује са својим рифом, кројач са својим калупом, рибар са својом мрежом, а сликар са својом кичицом. Али мене шаљу да нађем оне чија су имена ту записана, а никад не могу пронаћи чија је имена писар записао ту. Морам ићи ученима. У добри час!

(*Улазе Бенволио и Ромео.*)

БЕНВОЛИО: Па човече, један пламен други гута,
један бол се само другим болом спута;
ако те вртење укруг онесвести,
обратно се врти, да дођеш до свести.
Спас од једног други јад нам наговести;
око неком другом болешћу зарази,
па отрова старог ишчезнуће трази.

РОМЕО: Боквичин је лист изврстан за то.

БЕНВОЛИО: За шта, молим те?

РОМЕО: За сломљену гњат.

БЕНВОЛИО: Ромео, јеси ли ти луд?

РОМЕО: Нисам луд,

али сам везан чвршће од лудака,
у тамницу стрпан, затворен без хране,
шибан и мучен.¹³ – Добро вече, момче.

СЛУГА: Добро вече. Молим, господине, знате л'
читати?

РОМЕО: Да, свој удес у свом јаду.

СЛУГА: Можда сте то научили и без књиге. Али, молим вас, можете ли прочитати све што видите?

¹³ Говорећи фигуративно о јадима несрећне љубави, Ромео буквално описује начин на који се, у Шекспирово време, поступало са лудацима.

РОМЕО: Могу, ако знам слова и језик.

СЛУГА: Поштено сте рекли; збогом да сте.

(Окрене се да њође.)

РОМЕО: Чекај, момче, умем да читам.

(Чииа.)

„Сињор Мартино и његова жена и кћери; гроф Анселмо и његове лепе сестре; госпођа удова од Витрувија; сињор Плаћенцио и његове лепе синовице; Меркуцио и његов брат Валентин; мој стриц Капулет, његова жена и кћери; моја лепа синовица Розалина; Ливија; сињор Валенцо и његов рођак Тибалт; Луцио и весела Јелена.“ Лепа дружина.
Куда је позвана?

СЛУГА: Горе.

РОМЕО: Где?

СЛУГА: На вечеру у нашој кући.

РОМЕО: У чијој кући?

СЛУГА: Мога господара.

РОМЕО: Заиста, то је требало прво да те питам.

СЛУГА: Па казаћу вам и без питања. Мој господар је велики, богати Капулет, и ако нисте од Монтагијеве куће, изволите доћи и испити пехар вина. Остајте ми весело.

(Оде.)

БЕНВОЛИО: На Капулетовој старој гозби тој
са обожаваним лепотицама свим
из Вероне вечераће она
коју ти волиш, лепа Розалина.
Иди тамо, и непристрасна ока
сравни њено лице са лицима другим

на која ти будем указао ја,
и видећеш да ти, кад заједно стану,
лабудуца твоја наличи на врону.

РОМЕО: Кад побожна вера мог вида изрече
ту лаж, нек ми ватра од суза испече
очи, те сјајне кривоверке праве,
које сузе нису могле да удаве.
Лепше од моје драге? Свевидеће
сунце никад равне њој видети неће.

БЕНВОЛИО: Ех, изгледала ти лепа кад у том
часу ниједне није било с њом,
па си с оба ока њом мерио њу.
Ал' на тим кристалним теразијама ту
измери драгу с другом што ти ја
покажем како на тој гозби сја,
па ће та што ти је сад тако ванредна
бити лепушката девојчица једна.

РОМЕО: Ићи ћу, али не ради те оцене,
већ да чар драге усхићава мене.

(Оглазе.)

СЦЕНА ТРЕЋА

Верона. Одаја у Капулетовом дому.

(Улазе грофица Капулет и дадиља.)

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Дадиљо, где ми је кћи? Позови је.

ДАДИЉА: Девичанства ми од дванајст година,
рекох јој да дође. Хеј, јагње! Бубамаро!
Побогу, где је та дева? Јулија!

(Улази Јулија.)

ЈУЛИЈА: Шта је? Ко зове?

ДАДИЉА: Твоја мајка.

ЈУЛИЈА: Мајко, ево ме; шта хоћеш?

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Ево шта. Дадиљо,
изиђи за часак, морамо насамо
да говоримо. Дадиљо, врати се,
предомислих се, чућеш и ти наш
разговор. Ти знаш да ми је кћи већ
лепо стасала.

ДАДИЉА: Знам јој године у сат.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Још нема четрнајст.

ДАДИЉА: Ја ћу се кладити
у мојих четрнаест зуба – мада имам,
на моју жалост, само четири –
да нема још четрнаест. Кол'ко је до Ивањдана?

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Дан ил' два више од две недеље.

ДАДИЉА: Па, више ил' мање; од свих дана баш
уочи самог Ивањдана пуни четрнаесту.
Сузана и она – бог да прости све хришћанске душе –
деху вршњаке; ал' Сузану ми
узе бог; била је предобра за мене;
али, кô што рекох, уочи Ивањдана
напуниће она четрнаест,
памтим добро. Сад је једанајст година
од земљотреса, кад сам је одбила
од сисе – нећу заборавити то –
баш оног дана од свих у години.
Сису сам пеленом била намазала
и села на сунце под голубарником.
Господар и ви сте били у Мантови –
добро се сећам. Ал' као што рекох,

кад она осети на мојој брадавици
пелен, и окуси његову горчину,
слатка се лудица – да сте је видели! –
намршти тад и разгневи на сису.
Голубарник се у тај мах затресе,
и непотребно би казати: бежи!
Од тог времена је једанајст година.
Тада је већ могла да стоји сасвим сама,
па, крста ми, да трчкара и гегуца
унаоколо. Баш дан раније
разбила је чело, и тад је мој муж
– бог да га прости, био је весељак –
подиже и рече: „Сад падаш на лице,
је ли? А кад будеш паметнија,
падаћеш на леђа; хоћеш ли, Јулијице?“
А на то, тако ми Богородице,
лепо враголче престаде да плаче
и одговори: „Да.“ И гле, сад се
ето та шала већ обистињава.
Вере ми, да живим хиљад’ година,
памтићу то: „Хоћеш ли, Јулијице?“
Како је упита, а лепа лудица
престаде да плаче и одговори: „Да.“

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Та, доста с тиме, молим те, уђути.

ДАДИЉА: Добро, госпо, ал’ се морам насмејати

кад помислим да је престала да плаче
и рекла: „Да.“ А, богме, имала је
на челу чворугу кô младе коке јаје;
јако се ударила и плакала је горко;
а кад јој муж рече: „Сад падаш на лице,
је ли? А кад сазреш, падаћеш на леђа;

хоћеш ли, Јулијице?“, она преста с плачем и рече: „Да.“

ЈУЛИЈА: Престани и ти једном,
молим те, дадо.

ДАДИЉА: Ућутаћу, сврших.
Бог те благословио! Била си најлепша
беба коју сам икад дојила.
Да доживим да те видим удату,
па друго ништа не бих желела.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: О тој удаји сам баш и хтела сад
да говорим. Реци ми, кћери Јулија,
да ли би волела да се удаш већ?

ЈУЛИЈА: То је част о којој и не сањам ја.

ДАДИЉА: Част! Да те нисам само ја дојила,
рекла бих да си с млеком посисала
и сву мудрост.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Размисли о удаји сад.
И млађе од тебе овде у Верони,
угледне госпе, постале су мајке.
По мом рачуну, била сам баш твојих
година кад сам те родила.¹⁴ И, кратко,
витешки Парис тражи твоју руку.

ДАДИЉА: Човек је, млада госпо! Такав човек
каког у свету – кô од воска лик.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Веронско лето нема такав цвет.

ДАДИЉА: Он јесте цвет; вере ми, прави цвет.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Шта ти кажеш? Би ли могла
волети племића овог? Видећеш га сад,

¹⁴ Пошто је Јулија четрнаест година, ово значи да грофица Капулет има око 28 година. Њен муж, међутим, имао је у то време око шездесет година.

вечерас на гозби. Прочитај му књигу
лица, пронађи задовољство што је
пером лепоте исписано ту;
осмотри на њему складне црте ове
како једна другој дају чари нове;
а што у тој књизи не буде ти јасно,
његове ће очи изразити гласно.
Савршенству свеске те љубави јаком,
тог дивног младића невезаног браком
треба само повез. Риби треба вода,
а лепом да се лепа жена дода.

У очима многих књига славу стиче
кад јој златне копче стежу златне приче.
Ти ћеш с њим делити све чари што има,
и с њим, умањена нећеш бити њима.

ДАДИЉА: Не мања, но већа; свака жена расте
од мужа.

ГРОФИЦА КАПУЛЕТ: Да л' ти се допада, пре свега,
Парисова љубав?

ЈУЛИЈА: Ја ћу радо њега
гледати, видим ли да ме баш широка
наклоност такне. Ал' стреле мог ока
никад неће одлетети даље
од места куда их твој пристанак шаље.

(Улази слуџа.)

СЛУГА: Госпо, гости су дошли, вечера је на столу,
вас зову, питају за младу госпођицу, дадиљу псују
и грде у кухињи,¹⁵ све је као без главе. Морам ићи
да послужујем; молим вас, дођите одмах.

¹⁵ Псују је и грде зато што треба да је у кухињи да им помаже.

ГРОФИЦА: Да!

(Слуја одлази.)

Парис те чека.

ДАДИЉА: Ти ћеш, дете, моћи
данима срећним дати срећне ноћи.

(Одлазе.)

СЦЕНА ЧЕТВРТА

Верона. Улица.

*(Долазе Ромео, Меркуцио, Бенволио, са њих-шест¹⁶
друћих маски, носиоцима дук¹⁷иња и друћима.)*

РОМЕО: Да ли да се говором извинимо,
или да уђемо и без извињења?¹⁶

БЕНВОЛИО: Таква многоглагољивост није
више у моди. За улазак наш
не треба ни Амор¹⁷ везаних очију,
с лажним татарским луком од прут¹⁷ића,
што плаши госпе као страшило,
ни пролог, учен напамет, а речен

¹⁶ Маскирани и прерушени младићи одлазе непозвани на Капулетов бал. У Шекспирово време такве непозване групне посете сматране су ласкавим. Маске су понекад претходно слале свога гласника да одржи уобичајени говор, а понекад улазиле заједно с њим. Говор је обично садржавао поздрав домаћину, или комплименте госпођама, или извињење што долазе непозвани. Затим су маске позивале госпође да играју с њима, забављајући се и ашикујући.

¹⁷ Маске је обично оглашавао или представљао дечак прерушен у Амора.

тихо за шаптачем. Нека нас оцене
како им драго; ми ћемо отмено
поиграти с њима и отићи.

РОМЕО: Дај ми буктињу; нисам за играње,
јер сам невесео; бићу лучоноша.¹⁸

МЕРКУЦИО: Не, врли Ромео, мораш играти.

РОМЕО: Одиста не могу. Ви сте лаке ћуди
кô лаке обуће, а моја је душа
од олова, па ме за земљу прикива,
те не могу маћи.

МЕРКУЦИО: Ти си заљубљен.

Позајми од Амора крила, па се вини
ван обичног скока.

РОМЕО: Сувише ме тешко
рани његова стрела да бих могô
узлетети му на лаким крилима;
окован сам, не могу да се дигнем
над својим јадом, већ тонем под тешким
бременом љубави.

МЕРКУЦИО: Потонеш ли у њу,
оптеретићеш је; сувише си тежак
за тако нежну ствар.

У РОМЕО: Је л' љубав нежна?

Она је прегруба, пресурова,
одвећ осiona, боде кô трн.

МЕРКУЦИО: Ако је љубав груба према теби,
буди и ти тако спрам љубави груб;
боди је кад боде, па ћеш је тад ти

¹⁸ Лучоноше су били пратиоци који су посматрали игранку и забављање.

свладати. Дај маску да сакријем лик.

(Узима маску од њрајшиоца и сџавља је на лице.)

Маска на маску!¹⁹ Не мари кад око
радознало спази ругобу, јер ће тад
уместо мене маска да црвени.

БЕНВОЛИО: Хајд, закуцајмо, уђимо унутра,
и нек свак сместа заигра од нас.

РОМЕО: Дајте ми буктињу. Нека ветрогоње
лака срца милују нехатну
рогозину²⁰ својим петама, а ја ћу
држати се старинске пословице:
Ко држи светиљку, тај једино види.
Најпаметније је напустити игру
кад буде у жеку.

МЕРКУЦИО: Ех, пандурова је реч:
Буди миран и невидљив као миш.
Ако си заглибљен, ми ћемо те већ
извући из кала ил', да простиш ти,
из љубави, где си запô до ушију.
Хајдмо, горимо свеће и по дану.

РОМЕО: Није тако.

МЕРКУЦИО: Мислим, господине,
да оклевајући трошимо начисто
буктиње своје, а то ти је исто
као да их неко ни дању не штеди.
Добру нам мисао схвати; то ти вреди
пет пута више но пет чула сад.

¹⁹ И лице је маска.

²⁰ У оно доба под је био покривен рогозином.

РОМЕО: Добра је и моја мисо била тад,
да одемо на маскараду само;
па ипак, није мудро ићи тамо.

МЕРКУЦИО: А што, сме ли се питати?

РОМЕО: Сањао сам један сан прошле ноћи.

МЕРКУЦИО: Па и ја сам.

РОМЕО: Шта?

МЕРКУЦИО: Да сањач често истину не мари.

РОМЕО: Док спава и сања истините ствари.

МЕРКУЦИО: Видим да је краљица Маџ била

код тебе.²¹ Она је вилинска бабица,
не већа но ахат прстена на прсту
одборника; спрега ситних патуљака
вози је преко носева спавача.

Празна лешникова љуска су јој кола
што их направи веверица или
стари црв – ти вилински колари
од незапамћених времена; паоци
точкова су од паукових ногу,
арњеви су од крила скакавчевих,
штранге танка влакна паукове мреже,
амови провидни зраци месечине;
бичаље јој од попчева ребарца,
а бич од танке жице свилене.
Њен је кочијаш мајушни комарац

²¹ Сада се о краљици Маџ не зна ништа више од онога што се налази у овом говору. Само име Маџ изгледа да је пореклом из келтског фолклора; Шекспир га је први пут употребио у књижевности. Краљица Маџ је вилинска краљица и нека врста море. Она је вилинска бабица, али не бабица која помаже при порођају вила, већ бабица која помаже при порођају снова – деце сна.